

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 13.

A' Magyar Kurir 23-dik darabjához.

Pest Vármegyéből Augustus 28-ikán.

E' mi Vármegyénkbeli válogatott és bátor szívű 366 ifjainkból álló könnyű lovas sereg, e' folyó hólnap 40-ik napján, a' Ketskeméti Kerületben, Hárasztiban olly végre gyüllött össze, hogy onnan oda, és azon huszár regementhez mennyen el, a' hová és a' mellyhez menni parantsoltatott vala. — Azon napon, ezen Tek-Vármegyébéli nemes felkelő sereg is öszve gyült Soroksárban vitéz Oberstere Tóth Prónai Báró *Prónay Lajos* kommandója alatt, a' kit az 1809-ik esztendőbeli insurrectió alkalmatosságával mutatott vitéz tetteire nézve a' Sz. István Rendjének kis keresztos vitézévé tenni méltóztatott Fels. Uruink.

Azon irtódtató és elfelejthetetlen víz-áradásról, 's annak szörnyű következeiséről, mellyekről a' közelebb múlt kedden költ Magyar Kurir Toldaléka 27 és 28 lapjain emlékeztünk vala, következő tudósítást vettünk Nyitra Vármegyéből Septem-ber 8-ik napján. Az a' szerentsétlen történet, *úgymond*, mellyet a' maga természet szerint is igen változó Vág vize a' mi és szomszéd vármegyéinkben okozott; még a' leg későbbi maradékoknál is emlékezetben fóg maradni. — A' múlt Augustus 21-ik napján, nálunk, tudniillik Nyitrában, és egész vidékünkön sebes szélvésszel és hideg-gel elegendes eső kezdett esni, melly azon hólnap 28-ik napjáig nem tsak meg nem szűnt; sőt mindenkor egyenlő mértékben tartott, — Augustus 25-ik napján, két és három óra közt egész felhőszakadások om-

lottak le a' hegyekről a' Vág folyó vizébe, mellyek ártalmas bűdösköves szagot bocsátottak ki magokból, 's azt mindenféle elterjesztették. — A' hegyekről nagy sebes-séggel le robant haboknak ereje, kevés órák alatt azon folyóvíz mellett fekvő helységeket, nevezetesen *Priletzet, Neszbudot, Lutskát, Strazont, Hlinitzet, Divinzet*, és más több Trentsin, 's Nyitra Vármegyékbeli helységeket; és a' mint a' tudósítások tartják, 100 helységnél többet, ezer 's több emberrrel, és sok mindenféle barmokkal együtt elragadott 's magába te-metett.

Trentsin városában magában 53 házat, kenyérsütő kementzét, gabonával telyes magazinumokat, kéttzer sült pogátsát, lisztet 's több e' félét magával elragadott, sőt épületet öszve rontott. — Hasonló szerentsétlenség érdeklette a' Puchovi, Nemsovai, és Sutsányi sós táraikat.

Sok tekintetes familiák, mellyek néhány szempillantattal annakelőtte minden-nel bővölködtek, néhány szempillantatok alatt vagy köldülő botra szorúttak, vagy a' szörnyű árvíz habjaitól örökre elragadtat-tak. Az utolsóbbak közzül való a' Benyovszky nemes familia, az attyok, az annyok, a' gyermekeik és tselédjeik, a' kik hajlékaiknak padlására futván a' víz özöne előtt, onnan is leragadtattak. — Tek. Trentsén Vármegyének derek második All-Ispánnya, Titt. *Lukácsy Miklós* Úr nem tsak lakó hajlékától, hanem egyszersmind minden írásaitól, eztüst edényeitől, s' portékáitól, sőt minden köntösétől meg fosztatott, és Tek. *Marozibányi* első Viée Ispán Úrral egy-ütt igen nagy nehezen menekedett meg.

a' haláltól. Nehezen lehetne azt a' kárt megszámlálni, a' mit azon Tekint. Várme gyének örökös és mostani Fő Ispánja, nagy méltóságú Gróf *Illésházy István* Eő Excellenciájára, a' Nyitrai Püspök a' Magyar Fő Cancellarius Gr. *Erdődy József* Eő Excellenciájára, és több nagy Familiák, jószágaikban, jobbágyaikban, barmaikban, s gazdasághoz tartozó eszközeikben szenvedtek. — Pöstyén mező városnak, mellynek mineralis vizei sok milliom bétég embernek egészségét vissza adták, az uraság házában, és két vendégfogadó házon kívül, tsak nyomát sem láthatni. — Két nagy lelkű magyar Mágnás (kiknek neveiket el halgatni vétek volna) úgymint Gróf *Aponyi József*, és Gr. *Hunyady József* Eő Nagyságok, a' kik akkor a' Pöstyéni orvosló vízzel éltenek vala, a' segedelem nélkül szükölködő embereknek segítésekben szintűgy vetélkedtek egymással. Az utolsóbb a' dühösködő vízőzönbő ugorván sok embert a' maga hátán hozott abból ki, százat bátor inassa által öszvérekre ültetvén mentett meg a' haláltól, azonkívül ételt, italt, s ruházatot szerzett nékik.

Hasonló nagy vízáradásról emlékeznek a' külföldi újság levelek. Nevezetessen a' Boroszlói Korrespondens egy Krakaui levelet közöl az olvasó Publikummal, melly szerint Augustus 29-ik napján ott is olly szörnyű áradása volt a' Vistula folyóvizének, mellyhez hasonló 139 esztendőől fogva nem volt. Sok házat, előfát, hajót elragadott, a' mezőn talált embereket megfojtotta, a' földgyümölcstét elragadta, a' Podgorzei szép hidat ugy elrontotta, hogy annak nyomát sem lehet látni. Az okoztatott kárt számba venni lehetetlen. — *Plaszowban* 30 házat minden benne lakókkal és barmokkal együtt a' vízbe temetett, minden azon nagy folyóvíz mellett fekvő helységeket elborított, elannyira, hogy tsak a' házaknak tetejeket lehetett látni, a' többi hasonló volt a' tengerhez.

Kevésbé múlt, hogy a' múlt Augustus végén, és a' jelenvaló hónapnak kezdetől fogva, mi is meg nem fordítottunk a' Dunában. Pauszolkoztunk ugyan a' múlt Május hónapban a' felettünk volt fellegeknek, hogy miért sírnak olly gyakran; mindazáltal kevés foganatja volt a' mi panaszolkozásunknak, akár tettett akár nem tettett a' világnak, kedve szerént folytatta a' természet a' maga útját. Allig volt két hétig tartó szép időnk, hol kedvetlen szél fűjt, hol eső esett; a' nyarat tsak nevérdi esmértük. Most pedig, a' melly szokatlan dolog, annyira meg nevelkedett a' Duna vize, hogy nem tsak a' Leopoldstadti, hanem a' helyső városban is az úgy nevezett *Saltgries* úttzában lévő házaknak pintzei is tele vannak vízzel. *Nuszdorfban*, és a' külső városnak *Rorzau* nevű úttzáján egyik házból a' másikba tsónakokon kell menni. — A' Wien vize is (mellyről Béts városa német nyelven Wien-nek nevezetén) annyira megáradt, hogy azon kevés híd és malom maradt épségben. — Schwechatben, Bétshez egy posta mértföldre 15 házat rontott öszve az árvíz, más duna mellett fekvő helységekből is sok kárt tett. Tulnban felső Austria határán a' nagy költséggel tsinált sántzokat is nagyon megrongálta, a' múlt vasárnap esteli 7 óra előtt egy fertálllyal 13 holt ember úszott le a' dunának belső és külső város közt folyó ágában, azt mondják, hogy azok a' Tulni sántz ásók közzül valók voltak.

A' duna nagy meg áradásának két oka lehetnek: *első* a' nyoltz napnál tovább tartott esőzések, *második* és kiváltképen való az Inu folyóvizének, melly Graubundben ered, Tyrolison keresztül foly, és Baviariában Passau városa mellett a' duna folyóvizébe omlik, volt nagy megáradása, azon sok hóvíz által, mellyet a' hosszas esőzés a' Tyrolisi hegyekről le mosott vala.

Ezután egy kevés tsendesség következén a' Frantziák holtjaikat eltemették, sbe esett társaikat bekötötték. Mivel nem tudtuk bizonyossan, nem követiké a' Kozákokat számos Orosz seregek, nagy félelemben voltunk a' következhető ostromlástól. Ez ugyan nem következett, mindazáltal a' mitől nem tartottunk, az esett rajtunk, tudniillik, mindenünket elprédálták a' Frantziák, nemcsak kertjeinket és mezeinket pusztították el, hanem tsüreinkeket és tárházainkat is feltörték, kiüresítették, és a' mit magokkal el nem vihettek azt mind össze rontották, és ha a' Bavarusok pártunkat nem fogták volna, a' testünkön lévő köntöst is levonták volna röllünk.

~~~~~

Az Álbis folyóvíz alsó környékén, nevézetesen a' Meklenburgi Hertzegségben, a' mint Hamburgból írják, nagy előmenetel teszen az Eckmühl hertzeg (Marsal Davoust) vezérlése alatt levő Frantzia armáda, és hogy az egyesült hadi seregeket mindenütt hátrább nyomván, már *Wismárig* és *Rostokig* hatott. Generál *Wallmodont*, Augustus 21-ik napján, dél után, *Vellahn* és *Kamin* közt 20000 emberből álló sereg támadta meg Marsal *Davoust* vezérlése alatt, és noha egész setét éjjelig tartott a' verekedés, mindazáltal még is mind a' két rész megtartotta a' helyet. — Az egyesült seregeknek vesztesége 100 meg holt és sebbe esett emberekből állott, az ellenségé pedig, a' fogságba esteknek vallástételek szerint 500 megholtakból és megsebesítettekéből, a' kik egészen alkalmatlaná lettek a' hadi szolgálatra.

Augustus 23-ik napján *Wittemburgban* gyűllött össze az ellenség, és különbözőféle vakító megtámadásoknak tétele után, hirtelen 10000 embert küldött *Schwerin* alá, a' kiket nyomon követtek több hadi seregei, is a' hol a' nagy és kis tenger közt

telepedett le, és erős helyet választott magának. Generál *Tettenborn* négy Kozák regementel és a' *Lütrow*'s *Reich* szabad seregeivel minden oldalról szemén tartya őket, 's minden másokkal való egyesüléseket két felé vágta. Más oldalról *Svékus* Generál *Vegesack* vigyáz az ellenségnek mozdulásaira. Mivel Generál *Wallmoden* nem gondolta, hogy ő az ellenségnek ezen vakmerő mozdulásai által megkerülteszen, ő a' *Rrandenburgiai* határokhoz közelebb ment ugyan, de Augustus 26-ik napján ismét *Schwerin* felé indúlt, a' honnan elmenni az ellenség nem bátorkodott. Azonközben Generál Gróf *Kietmánssegge*, a' *Hannóverai* vadász katonákkal, Augustus 25-ik napján, *Dömitz* mellett (a' *Mecklenburgi* herczegségben) az *Albis* vizén által ment, az ellenségnek őrizeten állott seregét megtámadta, 50 emberét rész szerént megölte, rész szerént megsebesítette, és 100 embert 3 tisztel együtt elfogott.

[Leg újabb hadi Tudósítás.]

Az *Austriai Csász. Kir. Armádának* fő hadi szállásáról *Töplitzből*, *September 12-ik napján*. Épen most érkezett ide a' *Svécziai Korona* Hertzegnek fő hadi szállásáról *Jüterbockból* az az örvendetes tudósítás, hogy *Eő Kir. Hertzegsége*, e' folyó *September 6-ik napján*, *Dennevit*z mellett *Jüterhock* és *Zahne*-közt, igen fényes győzedelmet vett a' *Reggioi* hertzeg Marsal *Oudinot*, a' *Bertrand* és *Reynier* Generálisok, és a' *Páduai* hertzeg osztályos Generális *Arrhigi* vezérlések alatt, a' *Moszkvai* hertzegtől Marsal *Neytől* függő *Frantzia* armádián, melyet most, rövid lévén az idő, csak summásan közlünk a' *Magy. Kurir* tisztelt Olvasóival, és annak környüállásos leírását a' jövő posta napra hastyuk.

Minekutánna *Eő Kir. Hertzegsége*, *Sept. 4-ik napján* maga fő hadi szállását *Ra-*

bensteinba által tette, az egyesült Orosz és Svékus hadi seregekkel Roszlauba marsirozott, és ott fülébe ment volna, hogy az ellenség, az Albis folyó vizenn vissza menni, és Wittenberga előtt magát a' sánzokba vonni igyekezzen, abból mingyárt azt lehetett ki huzni, hogy az ellenség, vagy az egyesült armádiát az Albison leendő általmenetelében megakadályoztatni, vagy hirtelen Berlin városa ellen fordúlni igyekezzen. Arra való nézve tsak lassú lépésekkel marsiroztatta Eő Kir. Hertzegsége a' vezérleése alatt volt armádát, a' maga Adjutánsát *Holst.* Obristlajtinantot két batallionnal Roszlauba küldötte, ottan az Albison hidat tsináltatott, és a' külső vigyazatoktól megértven, hogy az ellenség Zahne ellen marsirozzon, Sept. 4-ik napján, dél után azt nagy erővel megtámadta, de onnan vissza ment.

A' következett napon ismét megtámadta Zahna városkát, és azt el is foglalta. A' történt a' Seydai positióval is, mellyet Prusszus Gen. Gr. *Tauentzien* vitézi bátorsággal védelmezett. — A' parasztok, a' külső vigyazaton állott katonák; és a' kémek sok féleképen beszéltek az ellenség szándékáról, hanem leg egyenessebben szóllott azon tárgyról Generál *Bülow*; és arról tudósította Eő Királyi Hertzegségét, hogy az ellenség Jüterbock felé marsirozzon. Azért is Sept. 6-ikán, reggeli 3 órakor a' Lobesseni hegyekre gyűjtötte össze a' Svékus és Orosz hadi seregeket, 's Rabensteinből kiindúlt, Generál *Bülow*nak meg parantsolta, hogy minekelötte Generál *Tauenzinon*, a' ki azon város kapuit védelmezte, erőt venne az ellenség, ezt mind oldalról, mind hátul

támadja meg. Kevés órákkal azután a' ágyúzás elkezdődvén, a' Prusszus és Francia seregek közt is elkezdődött a' verekedés. Az elsőbhek, kiknek számok 20000 embernél többre nem ment, a' 70 ezer emberből állott ellenséget tsudálkozásra méltó bátorsággal tartóztatta, és ha szinte több versben néhány batallionok állóhelyekből kimozdítottak légyen is, mindazáltal újbán vissza mentek oda. Azonközben 70 Orosz és Svékus batallionok, és 10000 lovasok menvén 150 ágyúval a' Prusszusoknak segítségekre, az ellenség megijedt, hátrálni kezdett, 's magát Dahme alá visszahúzza.

Ennek a' győzedelemnek következesi 5000 hadi foglyok, 3 zászló, 25—30 ágyú és 200 munizsios szekerek voltak; az a' tsata piatz, a' mellyen a' ellenség állott, és azok az utak; a' mellyekenn hátrált, fedve voltak holt testekkel és meg sebesitetett emberekkel 's elhányt fegyverekkel. A' győzelmes résznek lovasai gyorsan ütik a' meggyőzetteket, a' kik Torgau felé futnak, de az Albis vizét nagy veszteség nélkül el nem érhetik. — Felette sokra ment az ő veszteségek, a' Moskwa hertzeg Marsal *Ney* kíséző seregének fele elveszett; a' Reggiori hertzeg maga támadta meg a' Generál *Tauenzin* gyalogságát, Generál *Reynier* pedig maga keresvén a' halált, a' könnyű gyalogság tüze közt sokáig volt. Az ellenségnek veszteségét könnyen lehet 16 vagy 18 ezerre tenni, e' mellett 60 ágyút és 400 munizsios szekeret vesztett el. —

A' többit másszor.

A' Bétsi Cursus, Sept. 12-ik napján: — 100 Forint Conventziós pénz, 180 és 1/2 Forint Váltótrédulában. — Egy Császár arany 8 forint és 41 1/4 krajtzár.